

KÖLÜS LAJOS

Hurok

Anyám csak költ. Folyamatosan és sokat. Még ha verset költene vagy tojást. Sokan költenek verset, én is, néhány sorosat. Nem költöttem még tojást. Négyévesen kotlóst kergettem, nagyanyám később nem engedett az udvarra, naposcsibéket akart, május végén, vágta a zöldet, morzsolta a kukoricát, az új lábas jószág parányi volt, csipogott, véget nem érően, bújt volna az anyja szárnya alá. Akkor még azt hittem, mindegyiknek egy az anyjuk. Csipogtak tovább, nem volt szabad kezembe venni őket, csak akkor, ha nagyanyám is ott volt. Nem volt ott mindig, és kézbe vettem egyiket-másikat. Nagyokat pislogtak, és féltek, szakadatlan vert a szívük. Az őz otthagyja gidáját, ha emberszagot érez rajtuk. Emberszagom van, világosított fel nagyapám, aki időnként vadászott. Hurkot vetett ki, kétnaponta indult begyűjtő útjára. Hét éves múltam, amikor elvitt magával, még rugdalt a nyúl, nem fulladt meg. Nehezen vettem a levegőt, elszaladtam volna, de nagyapám szigorú szemmel mért végig, nem ellenkeztem. Vittem én is egy nyulat. Nem mozdult. Már tudtam írni, egy kockás füzetbe vezettem be a vadászat eredményét. Titkosan, csak én tudtam a jelek értelmét. Keresztet is rajzoltam, kettős keresztet. A kedvenc borjúmat nem vágta le nagyapám, majd akkor, amikor megengedem vagy úgy látom jónak, lehet vágni. Kaptam egy fél évet, nem többet. Számoltam a napokat, nem akartam felnőni, mert nagyapám szerint komoly döntést kell hoznom, mellettem áll, ahogy ő mellette is állt a nagyapja, vagyis a dédapám. Ölni csak a legyeket öltem. Agyoncsaptam őket, egyenként. Hetet egy csapásra, szerettem hallani a meséket, a szabólegényről szólót is. A pókot hagytam futni, mászni, elbújni. Úgy tett, mintha halott volna. Nem volt az, igaz, hogy én sem. Meg sem moccantam, figyeltem, mikor bátorodik fel, mikor mozdul valamerre. Nem mozdult, nem volt időm kivárni, hogy megmozduljon. Az asztalnál evés közben izegtem-mozogtam, nem volt szabad, az anyám is rám szólt, maradjak már nyugton. Anyám hangja megnyugtató, nyugtom lett, kanalaztam a céklalevest. Édeskés volt az íze, mint a melasznak, amit kaptak a lovak, szénára csorgatták vagy összekeverték az abrakkal, zabbal, árpával, mikor mivel. Közel volt hozzánk a cukorgyár, apám is dolgozott ott, éjjeliórként. Rajta múlik, kit enged be és kit enged ki. Mozgatta a sorompót, leengedte, felemelte. Fülelem hallatára dicsérte meg az igazgató, aki a kocsijából kiszállt, szénézett a portán. Laji, mondta az apámnak, látom, vigyázol a rendre, nem kóceráj ez, hanem cukorgyár. Lopják a süvegcsukrot, ha kell, motoz-

zatok is, kapsz erősítést, a Bodolainét, igaz, félkezű, de a fél kezével is ér annyit, mint más a két kezével. Hogy honnan érzi meg, kit kell megvizsgálnia, nem tudom. Holnap már itt lesz az erősítés. A Bodolainé csinos asszony volt, feltűnően csinos, formás, feszes mellekkel. Anyám vékonyabb volt, inasabb, tartotta a sort a kapálásnál bármelyik férfival, az apámmal is, rendre együtt fordultak a sor végén. Apám fogához verte a garast, szítta a fogát, ha a félre tett pénzhez kellett nyúlni. Házra gyűjtött, abban az utcában akart házat venni, ahol az apai nagyanyámék laktak. Vécsey utca 6. A Vécsey tábornok után kapta az utca a nevét. Nagyapámékhoz át-átjött a pap, ő mesélt az Aradiakról. Vértanú, rögzült az agyamban. A hurokra gondoltam, nem mindenkit lőttek föbe, volt, akit akasztottak. Mióta apám meghalt, megszűnt a spórolás a családban. Anyám költ, büszke rá, hogy van pénze. Az övé, ő kereste a tsz-ben, együtt az apámmal. Néha elszáll a kiadási oldal, a hónap végén gyakran eszünk málét, édes és megtapad a torokban, nagyokat nyelek, és köhögöm közben. Sok vizet iszom, megtelik a gyomrom, már nem is vagyok éhes. Csak vacsora után. Akkor is hiába, anyám lakatra zárta a kamrát, nem tudom dézsmálni a száraz kolbászt. Ha tudnám is, hamar látszana, hogy fogy. És nem tudnám a macskára fogni, nem fér be a szellőzőlyukon. Sok a törleszteni valónk, anyám szerint. Szerintem is, de nem mondom, igaz, felérem az asztalt, megtanultam késsel-villával enni az iskolában, de otthon legtöbbször csak kanállal eszünk. Anyám nem is tesz ki kést, villát az asztalra. Csak ünnepeken, ha vendégek jönnek hozzánk. Anyám testvérei meg az unokatesóim. Ők is kanalaznak inkább, kezükre áll, mindegy, hogy leves vagy pörkölt. Anyám új ruhát vett magának, piros pöttyöset. Férjhez megy, suttozta a fülemben az egyik tesóm, aki mindent tud, mindent hall. Tudja is, hogy kihez. Ki lesz az új apám. Úszni fogsz a boldogságban, szívatott a tesóm. Úsztam. Csak néztem anyámat, mire vetemedett, hurokba dugja a fejét. Új apám lesz, még többet költ-het az anyám. Teletömtem magam krémessel, aznap éjjel hánytam, többször is. Anyám hűvös kezét éreztem a homlokomon. Anyám nem szólt egy szót sem, csak az arcát néztem, az ablakon bevilágított a hold. Anyám úszik a boldogságban, gondoltam, és a fal felé fordultam.